

Zsille Gábor

Gál Sándor emlékére

Zsille Gábor
(1972, Budapest)
költő, műfordító, szerkesztő,
Térey-ösztöndíjas

Egy fiatal költő számára kegyelmi időszak – különösen, ha nem a bölcsészskarról érkezik –, amikor olvasóként fejest ugrik a kortárs lírába, és szerzőről szerzőre felfedezi azt. Könyvesbolti nézelődések, folyóiratok lapozgatása, egy-egy beszélgetés során újabb és újabb, korábban nem hallott nevek és művek kerülnek elő, és a gimnáziumi, illetve egyetemi tananyagból ismert „sztárok” mellé felvonul a teljesebb (demokratikusabb) értelemben vett mezőny.

Gál Sándor nevével huszonhat évesen, 1998-ban találkoztam először, amikor a Magyar PEN Club titkáráként átrendeztem az iroda egyik polcát. Egy testes album takarásából előbukkant Sándor *Szél* című, a kilencvenes évek derekán kiadott kötete. Remek kezdet az ismerkedéshez: tenyérbe illő, negyvenegy oldalas tematikus mű, egyetlen nagyszabású, nyolcszáz soros költemény – izgalmas gondolati líra. Egy lendülettel végigolvastam, és persze tájékoztam a szerző életútjáról. 1937 novemberében született a Felvidéken, a Komáromhoz közeli Búcs községben. Gadócon, egy mezőgazdasági szakközépiskolában érettségizett, 1959-től tíz éven át a Szabad Földműves című lap szerkesztője volt. Költői pályája 1964-ben, szépprózai munkássága 1968-ban indult. 1969-től a kassai Thália Színház dramaturgjaként dolgozott, a rendszerváltás évében pedig megalapította Kassán a Keleti Napló című újságot, amelynek 1995-ig főszerkesztője volt.

Személyesen 2007-ben találkoztam először Sándorral, a Határon Túli Magyar Irodalmi Napok során. Amíg egészsége engedte, hűségesen részt vett ezen a minden évben Székesfe-

hérvárott tartott minifesztiválon. A Kassától nem messze fekvő Buzita községből érkezett, ahol idővel szellemi gyökeret eresztett, egészen a haláláig otthonra lelt. Vele találkozni mindenképpen gazdagító volt, öröm. A költők nem harsány fajtájához tartozott – visszafogottan beszélt és viselkedett, ám barátságos volt, mentes bármiféle nagyképűségtől. Társalgásaink, illetve a tőle kapott dedikált könyvek alapján kirajzolódott, hogy ő az egyik legsokoldalúbb szerző: szépirodalmi pályája teret adott minden műnemnek a lírától a prózán át a drámáig, mindamelllett a publicisztikában is maradandót alkotott. Hatvannál több kötetnyi munkásságát 1970-ben Madách-díjjal, 1994-ben József Attila-díjjal ismerték el, 2005-ben pedig a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja lett.

Túlélő volt, bátor harcos. Emlékszem, amikor négy szemkőzt a rákbetegségéről vallott. Mindamelllett több évtizedet töltött újságírással (2009-ben Pulitzer-emlékdíjban részesült) – azt mondják, azok az évek élettanilag duplán számítanak. Kisebbségi magyarként állva maradt a kommunista diktatúrában, a kilencvenes évektől pedig sikerrel vívta érdekvédelmi harcait a CSEMADOK választmányi elnökeként, valamint az Anyanyelvi Konferencia társelnökeként.

A lapszám elején olvasható verse az egyik utolsó alkotása; idén januárban küldte el nekem, azzal a kísérszöveggel: „A vers időtlen: a mindenkori jelen teljessége.” A költemény melletti portréfotó pedig néhány héttel a május 28-án bekövetkezett halála előtt készült. Isten Veled, Sándor!